

**Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci sl. Lenky Pavlíkové
Identita Rusínů východního Slovenska z pohledu funkcionářů Rusínské
obrody (k emancipaci menšiny po roce 1989). Praha: Univerzita Karlova
v Praze, Fakulta humanitních studií, 2007, 72 s. textu, přílohy. –**

Bakalářská práce sl. Pavlíkové spadá do postmoderního proudu antropologických výzkumů. Téma menšinové elity je z hlediska analýzy emancipačních procesů klíčové a je mu právem věnována pozornost. Čtenář má však zážitek z přehledně strukturovaného textu znesnadněn a často zcela znemožněn mimořádně špatnou jazykovou stránkou textu. Nejde jen o hrubé gramatické chyby, ale především o jakousi českoslovenštinu, o převádění slovenské stylistiky do češtiny, o topornou konstrukci vět atd. Je otázka, nakolik se jazyk na celkovém vyznění díla podepisuje směrem ke zkreslení prezentovaného materiálu, a také otázka, nakolik lze slovenské studenty za jejich jazykovou nedostatečnost „potrestat“ snížením kreditů. Ve svém posudku jsem se rozhodla ponechat jazykovou handicapovanost převážně mimo zorný úhel hodnotitele.

Aktuální téma identity (sebezařazení v dané společnosti určované většinou) sledovala sl. Pavlíková na správně zvolených klíčových indikátorech (vztah k jazyku, k dějinám, k triádě národ – vlast – stát, k menšinovým institucím). Jejimi informátory se stalo 13 funkcionářů ústředního rusínského spolku. Studentku lze pochválit za značnou mobilnost při výzkumu, jakkoliv vlastní představení respondentů (s. 6-8) je zmatečné a sl. Pavlíková již dále při vyhodnocování materiálu neklade otázku jejich rozdílnosti. Základní metodou práce se staly položené rozhovory, které přinesly množství původního materiálu s velkou výpovědní hodnotou. Je ovšem škoda, že přepisy rozhovorů nebyly zařazeny jako součást práce. Právě tak se studentka ochudila o možnost komparace dat z rozhovorů s daty získanými analýzou menšinového tisku a přímým zúčastněným pozorováním na menšinových akcích.

Druhá kapitola (Nástin vývoje Rusínské obrody) je jistě pro práci velmi funkční, stálo by však za úvahu, zda je možné nakládat s klíčovými termíny práce (národnost, národ, etnicita) tak nereflexivně, jak to autorka dělá. Stylizace vlastní osobnosti do polohy vzorového Rusína (kapitola třetí) nebyla analyzována vyčerpávajícím způsobem. Jsou deklarované rusínské atributy přítomny i v názorech menšiny na vlastní minulost? Co vypovídá o minoritě to, že (ne)deklaruje určité politické zlomy jako změnu své národnostní orientace? Ve vztahu respondentů k jazyku (čtvrtá hlava) bych podtrhla pak jistou ambivalentnost: jazyk funguje jako atribut rusínství, zároveň je v praktickém životě přece jen podceňován. Za úvahu by stál i vztah stát – legislativa – jazyk – menšinová emancipace. Pravděpodobně ještě propracovanější je rusínský pohled na minulost, který se skutečně kryje s obrazem v menšinové historiografii. Právě tato část si ovšem zasloužila více teoretických úvah. Autorka si dala velkou práci s prostudováním vybraných klíčových děl menšinové historiografie, nakonec však ustrnula na shrnutí a nepokusila se ani tady diskutovat s rozsáhlou teoretickou literaturou o historickém povědomí. Co to znamená, že se část Rusínů cítí jako národ? Co to znamená, že rusínští funkcionáři nemají jednotnou představu o tom, co je vlast? Poslední kapitola je pak postavena na deklaracích významu spolku. Do budoucna bych sl. Pavlíkové poradila, aby tuto část více provázala s reálnou činností a možnostmi korporace. Nestálo by za pokus srovnat v závěru stupeň emancipace minority s fází A, B, C u národů?

Uvedené kritické připomínky však nemají zastírat tu skutečnost, že se sl. Pavlíková vydala cestou vlastního kvalitativního výzkumu, že shromáždila, roztřídila a částečně i dobře rozebrala velkou sumu materiálu. Teoretický rozměr její práce bude pochopitelně ještě narůstat. V tuto chvíli hodnotím práci 37-39 body.